

Yazar: Ramazan YILMAZ

GENÇLERE ÖDÜTLER- 11 Ýnsaný yücelten faziletler; Saygý, Ahlak ve Dürüstlük

Ýnsan, yüce Allah’ýn, en güzel biçimde yarattýđý en güzel varlýktýr; bu nedenle yüce Allah (cc), en güzel þekilde yarattýđý insana, sorumluluk yükleyerek onu kendisine muhatap almýþ, yüceltmiþtir. “Gerçekten insaný en güzel biçimde yarattýk!” (Tin, 4) “Ben cinleri ve insanlarý, bana kulluk dýpýnda (bir nedenle) yaratmadým.” (Zariyat, 56) Ýnsana, yaratýlýþýnda kimi özellikler veren yüce Allah (cc), onu, bu özelliklerini kullanmasýnda serbest býrakmýþtır. Ýnsan, kendisine verilen özellikleri iyi ve güzel bir biçimde kullandýđýnda kurtuluþa erecek, aksine hareket etmesinde dünya ve ahirette ziyana uđrayacaktır. “Nefse ve onu düzenleyene, böylece ona, günahý ve takvayý ilham edene, gerçekten onu temizleyen kimse kurtulmuþtur ve elbette onu örten kimse, ziyana uđramýþtır.” (Þems, 7-10) Ýnsanýn, Rabb’i indinde kendisini yüceltmesi ve insanların yanýnda saygýnlýk kazanmasý ancak kendi iradesinde ve kendi elindedir. Ýnsanýn, Rabb’i yanýnda kendisini yüceltmesi, Rabb’ine, O’nun bildirdiđi esaslar içerisinde kulluk yapmasý ile mümkün iken insanların yanýnda saygýnlýk kazanmasý ancak insanlara karþý saygýlý olmasý, her konu ve durumda ahlaki deđerler içerisinde hareket etmesi ve her zaman dürüst olmasý ile mümkündür. Saygý, ahlak ve dürüstlük, insan için birer cevherdir; bunlara sahip olanlar, her zaman ve mekânda sevilir, sayýlýr ve onlara deđer verilir. Bu nedenle insanýn kendisini yüceltmesi de apađýlýk bir duruma düþürmesi de ancak insanýn kendi elinde ve iradesindedir. Saygý Ýnsanda var olan bir haslet, bir deđer yargýsý ve bir davranýþ biçimidir! Aileyi ve toplumu bir arada tutan, insanlarý birbirlerine sevdiren saydýran bu haslet, üzerinde bulunduđu kipiye de yüceltip saygýn kýlar. Bir haslet, bir özellik olarak saygý Saygý, insanda bulunan, insaný insan yapan, onu saygýn kýlýp yücelten en önemli haslet, en deđerli vasýf, insanýn kipiliđini oluþturan manevi rübesidir; bu rütbeye sahip olanlar, buna uygun hareket ettikleri sürece kipilik sahibi, þahsiyetli olur, insanlardan saygý görür, sevilirler. Saygý, öncelelikle insanýn kendisinden baþlar, kendilerine

olacakları, bilmeden konuşmanın ukalalık olacağını bilirler. Ukalalık, ancak kibiyi kü¸ük düpürür, kendisine olan saygıyı yitirir. “Ÿpte siz böyelisiniz; sizin bilginiz olan şey hakkında tartışın; fakat bilginiz olmayan şey hakkında neden tartışıyorsunuz! Allah bilir, siz bilmezsiniz.” (Al-i Ymran, 66) Saygılılık, kibinin, bilgisi olmayan konularda tartışmamasını gerekli kılar, bilgisizce konuşmalar, ger¸ekler ortaya ¸ıktığında mahcup olurlar. Bu nedenle kendilerine saygı olanlar, kendilerini kü¸ük düpürecek, mahcup edecek bir duruma düpmekten ka¸ınırlar. Saygı kimseler, bilmedikleri bir konuda konuşmaların, haddi aşmıyıp, ister istemez yalan söyemiyor olacaklarını, söyediklerinden sorumlu tutulacaklarını bilir, bu nedenle bilmeden konuşarak saygılıklarına gölge düpürmez, kendilerini sorumluluk altına sokmazlar. “Hakkında ilmin olmayan bir şeyin ardına düpme, ¸ınlıkül kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan mesul olur.” (Ysra, 36) Saygı kimseler, hem inşaların yanında kü¸ük düpme istemezler, hem de söyeyip yaptıklarından Rab’leri yanında sorumlu olacaklarını bilirler. Bu nedenle bilmedikleri bir konuda fikir yürütmez, bilmedikleri şeylerin peşine düpmezler. Saygı, tipik diğerkarı gibi Müslümanların en önemli vasıflarından biridir ki yüce Allah (cc), saygılı olanları övmüp, onlar i¸in büyük bir mükâfat olduğunu bildirilmiştir. “Püphesiz, Müslüman erkekler ve Müslüman kadınlar, Mürsquo;min erkekler ve Mürsquo;min kadınlar, itaat eden erkekler ve itaat eden kadınlar, doğru erkekler ve doğru kadınlar; sabreden erkekler ve sabreden kadınlar, saygılı erkekler ve saygılı kadınlar, sadaka veren erkekler ve sadaka veren kadınlar, oru¸tutan erkekler ve oru¸tutan kadınlar, ızları koruyan erkekler ve koruyan kadınlar, Allah’ın ¸ok zikreden erkekler ve ¸ok zikreden kadınlar; Allah onlar i¸in bağıp ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır.” (Ahzab, 35) Bireyleri birbirlerine karşı saygılı olan toplumlarda, sevgi de var olur ve o toplumlarda huzur ve mutluluk sürekli olur. Kü¸üklerin, büyüklerine saygı göstermesi, büyüklerin de kü¸üklerini sevmesi, toplumu birbirine kaynaştırır. Saygı, insanlar arasında karşılaştıkları halinde bir anlam ifade eder; bu karşılaştıkları saygı epler arasında ise, eplerin birbirlerini sevmelerine, ailede huzur ve mutluluğun olmasına ¸ocukların bu saygı ve sevgi ortamında yetişmelerine neden olur. Böyence toplumda birbirlerine saygılı olan bireyler yetişir. Yüce Allah (cc), eplerin birbirlerine ve birbirlerinin haklarına saygılı olmalarını istemekte, onlara bu konuda hatırlatmalarda bulunmaktadır.

“…Elbette kadýnlarýn, bir haklarý olduđu gibi; erkeklerin de onlar üzerinde bir haklarý vardýr ve erkekler onlar üzerinde bir derece fazladýr. Allah azizdir, hâkimdir.” (Bakara, 228)

Saygý, evlilik hayatýnda en temel esastýr; saygý üzerine oluþturulan bir evlilik hem sürekli olur, hem o yuvada huzur bulunur. Saygý, yuvayý ayakta tutan en önemli temeldir. Bu temel üzerine bina edilen yuva, toplumsal yapýnýn temel direklerinin sađlam olmasýný sađlar. Eplerin birbirlerinin haklarýna saygý gösterdiđi huzurlu bir ortamda yetipen çocuklar hem toplumsal hayatta saygýn kimseler olarak yerlerini alýrlar, hem de hayatta baþarýlý kimseler olurlar, aksi halde bunalýmlý bir kipiliđe sahip olurlar. Ahlak Ahlak; huy, karakter, kanaat, moral, söz, tutum ve davranýþlarýn tümüne verilen genel bir tanýmdýr.

Ýlkokullarda karnelere yazýlan “hal ve gidip” ifadesi, bir yerde kipinin ahlaki durumunun kýsaca tanýmlanmasýdýr. Ahlak, dini ya da hukuki bir terim deđil genel toplumsal bir tanýmlama, bir kanaat, bir olgu ve bir deđer yargýsdýr. Genel olarak kipilerin davranýþlarýný belirleyen toplumsal deđer yargýsý da denilebilir. Bu nedenle ahlaki olarak iyi olmayan tutum ve davranýþlarýn, hukuki olarak bir müeyyidesi yoktur, sadece toplum tarafýndan kýnanýr.

Ýnsanlarýn, huy ve karakterleri, söyleyip yaptýklarý, tutum ve davranýþlarý, onlarýn ahlaki boyutlarýný ortaya koyar. Kipiler, huy ve karakterlerini, söz ve fiillerini, tutum ve davranýþlarýný olumlu ya da olumsuz, hangi yönde kullanýyorlarsa ahlaki durumlarý ona göre tanýmlanýr. Saygýlý, dürüst, kibar, yalan söylemeyen, toplumun genel kabullerine aykýrý söz ve davranýþlar içerisine girmeyen, baþkalarýnýn sahip olduđu þeylere göz dikmeyemeyen, insanlarý arkalarýndan çekiptirmeyemeyen, yardýmsever, sözünde sadýk, güvenilir kimseler, ahlaklý olarak tanýnýr. Bunlarýn tersini yapanlar ise, toplumda ahlaksýz olarak kabul görür. Ahlaki zafiyet içerisinde olan kimseler, insanlar tarafýndan sevilmezler, toplumdan dýþlanýrlar. Bu nedenle bu kimseler, sürekli bir huzursuzluk ve bunalým yaparlar. Yüce Allah (cc), Rasulullah (as)’ýn büyük bir ahlak üzerinde bulunduđunu ve kendisine büyük ve kesintisiz bir mükâfatýn verileceđini bildiriyor. “…Elbette senin için kesintisiz bir mükâfat vardýr ve muhakkak ki sen, büyük bir ahlâk üzerindesin.” (Kalem, 3-4)

Hz. Aþe (r.anha)’ya Rasulullah (as)’ýn ahlakýnýn ne olduđu sorulduđunda, “…Onun ahlaký Kur’an’dý, siz Kur’an okumuyor musunuz?” diye cevap verir. Rasulullah (as), her söz ve ipini Kur’an’a göre söyleyip yapýyordu. Bu da gösteriyor ki, ahlak, kipinin her türlü söz, tavýr ve davranýþý, karakter ve kipiliđidir. Ahlak, toplumlarý ayakta tutan, toplumun huzur ve mutluluđunu devam ettiren ya da bir toplumun yok olmasýna neden olan en önemli

deđer yargýsýdýr. Bir toplumda ahlaki deđerler bozulmuş ve
¸ürümüpse o toplumun yýkýlması mukadder
olur. Hz. Lut (as)’ýn kavmine tabı yađdýrtýp yýkan en
önemli neden onların ahlaki deđerler bakımýnda
¸ökmesidir. Dürüstlük
Dürüstlük, kipinin, özü ve
sözünün bir olması, olduđu gibi
görünmesi, göründüđü gibi
olmasıdır. Dürüstlük, týpký bir cam gibidir, iki tarafý
net görülen, bir tarafýnda bir leke varsa diđer tarafýndan da
fark edilen tertemiz bir cam, ipte dürüst kimse böyle
olandýr. Dürüstlük, kipinin, yalan söylemesi,
riyakârlýk yapmamasý, insanları kandýrmamasý, kimi
¸ýkarları ya da korkuları i¸in bildiđi ger¸ekleri
gizlememesidir. Kýsacasý insanýn, dosdođru olması, her
türlü kötü vasýflardan uzak durmasıdır.
Yüce Allah (cc), böyle buyuruyor. “Öyleyse
emrolunduđun gibi doğru ol; seninle beraber tevbe edenlerle haddi
apmayın, zira O, yaptýklarýnýzý görmetedir.” (Hud, 112)
Dürüstlük, adaletin ayakta tutulmasınýn temeli ve en
önemli nedenidir. Hakkýn, eđilip bükülmeden ortaya
konulması, ancak dürüstlük kavramý ile
mümkün olabilir. Bu nedenle yüce Allah (cc), adaletin
ayakta tutulması i¸in kípilerin dürüst olmalarýný
istemektedir. “Ey iman edenler, Allah i¸in adâleti
ikame eden bahitler olun; velev ki kendinizin, anne babanızýn ve
yakýnlarınızýn aleyhinde olsun, þayet zengin veya fakir de olsalar (adil
olun), ¸ünkü Allah, ikisine daha yakýndýr.
Öyleyse hevanýza uymayýn, ger¸ekten adil olun ve eđer
tevil ederseniz ya da ¸ekinirseniz, muhakkak ki Allah
yaptýklarýnýzdan haberdar olандýr.” (Nisa, 135) “Ey iman
edenler, Allah i¸in adaleti ayakta tutan bahitler olun, bir kavme
karpý olan kininiz size su¸ ipletmesin, ancak adalet
üzerinde olun, adil davranýn; o, takvaya daha yakýndýr. Allah'tan
korkun, büpheziz Allah, yaptýklarýnýzý haber almaktadır.”
(Maide, 8) Dürüst kimseler, hi¸bir nedenle yalan
söylemez, dođruları gizlemez; hatta öyle ki gerektiđinde
kendisinin, anne babasýnýn, en yakýnlarınýn aleyhinde bile olsa,
dürüst olmalı, ger¸ekleri söylemelidir. Ýpte
böyle kimseler, takva sahipleri olarak Rab’lerinin rýzasýný
kazanacaklardır. Dürüstlük, insanýn cevheridir; o
kimde bulunuyorsa o kimse, týpký i¸erisinde kandiller yanan,
etrafýna ýpýklar dađýtan, uzaktan bile
görüldüđünde ¸ok güzel
görünen aydýnlýk bir saraya benzer.
Dürüstlükten mahrum olan kimseler de, ýpýkları
sönüb, harabe olup, insaný ürküten, itici ve

soğuk bir eve benzerler. Yüce Allah (cc), dürüst olmadıkları için gerçekleri gizleyenleri kâfirler ve zalimler, dürüst olmayıp kibilere göre ikiyeüzlü davrananları münafık, dürüstlüğü önemsemeyen, istediği gibi hareket edenleri fasık olarak vasyflandıırırken dürüstlüğü bir karakter haline getirmiş olanlara da Müslümanlar demiş onlara, emrolundukları gibi doğru olmalarını bildirmiştir. Dürüst kimseler, kendilerine verilen bir emanete ihanet edemez, hak sahiplerine haklarını verir ve pahitliği gizleyemezler. Böylece dürüstlüklerinden dolayı insanların güven ve sevgisini kazanırlar, saygı duyulurlar. Ypte onlar, ahlakı güzel olan, saygın ve dürüst kimselerdir. Saygı, ahlak ve dürüstlük, birbirlerini tamamlayan üç güzel haslettir. Bunların üçüne bir arada sahip olanlar, insanların en güzelleri, en iyileri, en saygın olanlarıdır. Bunlardan biri olmazsa kiği eksiktir demektir, bu nedenle aslanan her üç sıfatı birden üzerinde bulundurmaktır.

Bu köpe yazısını gelđiđi yer: Kurani Mücadele:

<http://www.mucahede.com>

Bu köpe yazısı için adres:

http://www.mucahede.com/modules.php?name=Kose_Yazilari&op=view_article&artid=258